

בס"ד. משיחות ש"פ ויגש, ה' טבת* ה'תנש"א.

"אחד באחד יגשו¹⁰ זה יהודה ויוסף"¹¹ – ש"ויגש אליו יהודה" הו"ע פגישה והתאחדות של מלכי ישראל, "המלכים נועדו"¹², ועד לשלימות האחדות באופן ש"אחד באחד יגשו ורוח לא יבוא ביניהם". ומודגש יותר בהפטורה (סיום וחותם הפרשה) – "קח לך עץ אחד וכתוב עליו ליהודה ולבני ישראל חבריו ולקח עץ אחד וכתוב עליו ליוסף גוי וכל בני ישראל חבריו וקרב אותם אחד אל אחד והיו לאחדים בידך"¹³.

ג) המצב ד"ויגש אליו יהודה" כפי שרומז על רוחניות העניינים בשרשם למעלה – כדאיחא בזהר¹⁴ ש"ויגש אליו יהודה" הו"ע סמיכת גאולה לתפלה, שרומז על ההמשכה דיסוד (גאולה, בחינתו של יוסף) למלכות (תפלה, בחינתו של יהודה), כמבואר בארוכה בדרושי חסידות¹⁵, ועד להפירוש ש"ויגש אליו יהודה" הו"ע התפלה – "הגשה לתפלה"¹⁶, ובאופן

א. בתוכן הענין ד"ויגש אליו יהודה" (שבהתחלת פרשתנו) ישנם ג' מצבים (פירושים) שונים:

א) המצב ד"ויגש אליו יהודה" כפי שהי' במחשבתו של יהודה בגשתו אל יוסף (לפני ש"התודע יוסף אל אחיו"¹) – שיוסף הוא "אדוני הארץ"², "השליט על הארץ"³, ש"בלעדיך לא ירים איש את ידו ואת רגלו גוי"⁴, באיכחו של פרעה, מלך דאומות העולם שהי' "מושל בכיפה"⁵ (כסיום הכתוב "כי כמוך כפרעה", "חשוב אתה בעיני כמלך"⁶), ויהודה (עם היותו "מלך בשבטים"⁷) זקוק אליו, שלכן "ויגש אליו יהודה ויאמר בי אדוני ידבר נא עבדך דבר באזני אדוני", "יכנסו דברי באזניך"⁸ – שיסכים לשחרר את בנימין (כמסופר בהמשך הכתובים).

ב) המצב ד"ויגש אליו יהודה" כפי שהוא לאמיתתו של דבר (לאחרי ש"התודע יוסף אל אחיו") – ש"אדוני הארץ" הוא יוסף הצדיק.

ג) ובפרט ע"פ דרשת חז"ל "כי הנה המלכים נועדו"⁸ .. זה יהודה ויוסף"⁹,

* היום בו "דין נצח" באופן גלוי לעיני כל העמים (בבית המשפט הפדרלי) בנוגע לספרי וכתבי רבותינו נשיאנו שבספריית ליובאוויטש.

- (1) פרשתנו מה, א.
- (2) מקץ מב, ל. לג.
- (3) שם מב, ו.
- (4) שם מא, מד.
- (5) ראה מכילתא בשלח יד, ה. זהר ח"ב ו, א.
- (6) פרשתנו מה, א.
- (7) ראה ב"ר פפ"ד, ז. מדרש אנדה (באבער) פרשתנו מו, כח. פתיחתא דאסת"ר י"ד. פרש"י ויחי מט, ט.
- (8) תהלים מה, ה.
- (9) ב"ר ריש פרשתנו (פצ"ג, ב). וראה בארוכה זהר ריש פרשתנו רר, א ואילך.

(10) איוב מא, ח.

(11) ב"ר שם. תנחומא (באבער) פרשתנו ג.

(12) ובלשון הזהר שם: "יהודה איהו מלך

ויוסף מלך אתקריבו דא ברא ואתאחידו דא ברא".

ובהמשך הענין (שם, ב): "דיוסף איהו צדיק יהודה

איהו מלך .. בגין דקורבא דלהון דאתקריבו כחדא

גרם כמה טבין לעלמא, גרם שלמא לכלהו שבטין

.. גרם ליעקב דאתקריבו ווחא דילי". ובסיום הענין

(ר, א): "כיון דאתקריבו יוסף ויהודה כחדא כדיון

אסגיאו שלמא בעלמא וחידו אתוסף לעילא ותתא".

(13) יחזקאל לו, טו ואילך.

(14) ריש פרשתנו (ר"ה, ב).

(15) ד"ה ענין הגשת יהודה ליוסף בסה"מ

תרכ"ט ע' יג. ד"ה ויגש בסה"מ תרמ"ג ע' רט.

המשך תרס"ו ע' קט. שם ע' תפו ואילך. המשך

תער"ב ח"ב ס"ע תשצד ואילך. ד"ה הגיל' תשכ"ה

(קנטרס ה' טבת תנש"א). ועוד.

(16) ב"ר פצ"ג, ו. ובתנחומא וירא ח: אין ויגש

אלא תפלה. וראה אוה"ת פרשתנו מטט, א.

דהשבועה כתובה בתורה הוה דבר נמשך וכאילו השבועה ישנה תמיד¹⁷.

ועד"ז בנדו"ד – שגם לאחרי שנתברר שהמצב ד"ויגש אליו יהודה" כפי שהי' מצד מחשבתו של יהודה אינו אלא קס"ד שאינו לפי המצב האמתי²⁶, ה"ז חלק בתורה, ובמילא, ענין אמיתי ונצחי, שיש בו לימוד והוראה ונתינת-כח עד סוף כל הדורות.

ולא עוד אלא שעיקר הלימוד וההוראה מ"ויגש אליו יהודה" הוא ביחס להמצב כפי שהי' מצד מחשבתו של יהודה, שעל זה מדובר בהמשך הפסוק והפרשה (לאחרי התיבות "ויגש אליו יהודה") – שהרי כל אריכות הסיפור אודות תוכן דבריו של יהודה ל"אדוני הארץ" שייך רק ע"פ הקס"ד של יהודה.

ג. וביאור הענין:

תוכן ונקודת ההוראה דפרשת ויגש – שגם כאשר יהודי נמצא במעמד ומצב שזקוק ל"אדוני הארץ"²¹ כדי לפעול בענין שנוגע לטובת בני"ב (בדוגמת המעמד ומצב ד"ויגש אליו יהודה" מצד מחשבתו של יהודה), שבכללות ה"ז המעמד ומצב דזמן הגלות²⁷ שבני"ב זקוקים לחסדי מלכות המדינה כדי לנהל אורח-חיים יהודי מתוך הרחבה – הרי האמת היא

ד"ויגש אליו", ע"פ מ"ש "בכל קראנו אליו"¹⁷, "אליו"¹⁸ ולא למדותיו¹⁹.

וע"פ הידוע²⁰ שכל הפירושים בענין א' שייכים זל"ז, יש לבאר הקשר והשייכות דג' פירושים-מצבים הנ"ל, ועוד ועיקר – לבאר הלימוד וההוראה בעבודת האדם, כדלקמן.

ב. ובהקדמה – שהלימוד וההוראה מ"ויגש אליו יהודה" הוא גם מהמצב (פירוש) כפי שהי' במחשבתו של יהודה שנגש (לא ליוסף הצדיק, אלא) ל"אדוני הארץ":

אע"פ שהמצב דגישת יהודה ל"אדוני הארץ" (שצריכים להשפיע ולפעול עליו²¹ בענין שנוגע לטובתם של ישראל) אינו אלא מצד הקס"ד של יהודה, ולאח"ז נתברר שאין המצב כן – מ"מ, כיון ש(גם)המצב ד"ויגש אליו יהודה" כפי שהוא מצד הקס"ד של יהודה נכתב בתורה, ה"ז חלק מ"תורת-אמת", ותורה נצחית, שהיא גם הוראה (תורה מלשון הוראה²²) אמיתית ונצחית עד סוף כל הדורות.

וכידוע מ"ש הרצ"ובי²³ בביאור הטעם שאפשר להתפיס בשבועת משה²⁴ אף שלאחרי זמן התיר משה שבועתו²⁵ – "דכל שכתוב בתורה הדבר הוי נצחי ולא רק מה שהי'", "כיון

(17) ואחתנן ד, ז.

(18) ספרי – הובא בפרס שער לב ריש פ"ב.

(19) אוה"ת ריש פרשתנו (שמיט), א. (כרך ה') תתקפב, א. סה"מ תרכ"ז ס"ע עב ואלך. ועוד.

(20) ראה לקו"ש ח"ג ע' 782. ובכ"מ.

(21) ועד שיש צורך לדבר אליו קשות ("ואל יחר אפך", "מכאן אתה למד שדיבר אליו קשות" – פרש"י ריש פרשתנו), כיון שמצד מצרים ה"ה במצב של מנגד.

(22) רד"ק לתהלים יט, ו. וראה זהר ח"ג נג, ב.

(23) צפע"נ מהדר"ת סו, ג. וראה מפענח צפונות פ"ה ס"יב. וש"נ.

(24) נדרים יוד, א במשנה. ירושלמי שם פ"א

סוף ה"ב.

(25) נדרים סה, א.

(26) כלומר: לא זו בלבד שבשעתו הי' ענין אמיתי, אלא שלאחרי זמן נתבטל הדבר (כשבועת משה, שבשעתה היתה שבועה בכל התוקף, אלא שלאחרי זמן התורה השבועה), אלא יתירה מזה – שגם בשעתו לא הי' כפי האמת, כי אם, קס"ד במחשבתו של יהודה.

(27) ויש לומר שגם בענין הגלות יש דמיון למעמד ומצב ד"ויגש אליו יהודה" – כמ"ש בהמשך הענין "כי עבדך ערב את הנער", "להיות מנוחה בכ' עולמות" (פרשתנו מו, לב ובפרש"י), שקבלת הנידוי גרמה לו ענין של גלות – "כל אותן מ' שנה שהיו ישראל במדבר היו עצמותיו של יהודה מנוגזגליו בארון מפני נידוי שקיבל עליו" (פרש"י

ושרים ביד ה' 33 – להתנהג כרצונו של הקב"ה ורצונם של ישראל 34.

ועפ"ז יש לבאר הקשר והשייכות דג' הפירושים-מצבים ד"ויגש אליו יהודה" (כנ"ל ס"א) – שגם במעמד ומצב של גלות (פירוש-מצב הא') מתגלה ש"אדוני הארץ" הוא יוסף (פירוש-מצב הב') בכח ההגשה והחיבור עם הקב"ה (פירוש-מצב הג').

ד. וענין זה (שגם בזמן הגלות יהודי הוא בעה"ב בעולם) מודגש ביותר ביום הש"ק דפרשת ויגש – שנוסף על הקריאה ד"ויגש אליו יהודה" שקורין גם בשני וחמישי וגם במנחת שבת שלפנ"ז, קורין כל הפרשה מתחילתה ועד סופה, וגם (במנחה) התחלת פרשת ויחי:

בהמשך הפרשה 35 מסופר שפרעה אמר ליוסף "אמור אל אחיך גו' קחו את אביכם ואת בתיכם ובואו אלי ואתנה לכם את טוב ארץ מצרים ואכלו את חלב הארץ גו' כי טוב כל ארץ מצרים לכם הוא", ובסוף הפרשה (בשיעור דיום הש"ק) מסופר שכן הי' בפרעה – "וישב יוסף את אביו ואת אחיו ויתן להם אחוזה בארץ מצרים במיטב הארץ גו' כאשר צוה פרעה" 36, ועד לסיום וחותם הפרשה ממש – "וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד", ובהמשך לזה (בהתחלת פרשת ויחי 37) – "ויחי יעקב

ש"אדוני הארץ" הוא יוסף (כפי שנתגלה לאחרי ש"התודע יוסף אל אחיו"), דקאי על כל ישראל שנקראים ע"ש יוסף 28, היינו, שגם בזמן הגלות יהודי 29 הוא בעה"ב בעולם לפעול שנהגת העולם תהי' כרצונו.

והכח לזה הוא מצד הענין ד"ויגש אליו יהודה" – ההגשה והחיבור דכאו"א מישראל ("יהודה") עם הקב"ה ("אליו" 30), שלכן, בכל זמן ובכל מעמד ומצב הולך יהודי בכחו של הקב"ה, ועי"ז פועל על מלכות המדינה ("אדוני הארץ" כפשוטו) – שכחה אינו אלא מצד מלכותו של הקב"ה 31, "הממליך מלכים ולו המלוכה" 32, "לב מלכים

כרעה לג, ז – מב"צ צב, א*, ד"אע"פ שנתקיים התנאי, נפקא לן במסכת מכות (יא, ריש ע"ב) קללת חכם אפילו על תנאי היא באה" (פרש"י ב"ק שם). (28 כמ"ש (תהלים פ, ב) "והגה כצאן יוסף", "כל ישראל נקראים על שם יוסף, לפי שהוא פירושם וכלכלם בימי הרעב" (פרש"י שם. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 252 ואילך).

(29) "כל אותן שגלו עם מלכי יהודה היו קרוין יהודים בין הגויים ואפילו משבט אחר הם" (פרש"י אסתר א, ה).

(30) "אליו ולא למדותיו", היינו, לא רק ההגשה והחיבור עם בחי' "שכינה", שבוה שייך ענין של גלות, כמאד"ל "בכל מקום שגלו שכינה עמהם" (מגילה כט, א), "שכינתא בגלותא" (זח"א קכ, ב), אלא ההגשה והחיבור עם מהותו ועצמותו ית' ממש שלמעלה מגדר של גלות.

(31) להעיר, שמדת המלכות היא שורש ומקור דכל סדר ההשתלשלות, כמ"ש "מלכותך מלכות כל עולמים" (תניא פנ"ב).

(32) פיוט "וכל מאמינים בתפלת מוסף דר"ה ויוחכ"פ.

(33) ע"פ משלי כא, א. מדרש משלי עה"פ.

ראה לקו"ש ח"ג ע' 285 הערה 1.

(34) רצון אחד – במכ"ש וק"ו מזה ש"ישראל וקוב"ה כולא חד" (ראה זח"ג עג, א).

(35) מה, ז ואילך.

(36) מז, יא.

(37) שסמוכה לסוף פרשת ויגש באופן שאין ביניהם הפסק, אפילו הפסק הרגיל בין פרשה לפרשה בכל פרשיות התורה – "פרשה זו סתומה מכל פרשיות שבתורה" (כ"ר ופרש"י ר"פ ויחי), שיכל הסדרים תקנו חז"ל אצל פרשה פתוחה (שמתחילה בשורה כפ"ע) או סתומה (שמתחילה באותה שורה לאחר ריוח כשיעור ט' אותיות), רק סדר ויחי אין בו

* ומרומז גם בפרש"י בפרשתנו על הפסוק "ומצקה אחיו" (מז, ב). בגמרא בבליית שלנו מצינו שאותם שכפל משה שמוותם הם החלשים ואתן הביא לפני פרעה. ויהודה שהוכפל שמו לא הוכפל משום חלשות אלא טעם יש בדבר כדאייתא בב"ק" – "למיתתי" הוא דאיכפל... מאי דכתיב יחי ראובן ואל ימות ויהי מתיו מספר וזאת ליהודה. כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר היו עצמותיו של יהודה מגולגלין בארון (מפני הנידוי, כנ"ל). עד שבא משה ובקש רחמים. אמר לפניו, רבש"מי, מי גרם לראובן שיודה יהודה. מיד שמוע' קול יהודה כו".

מצרים מעמד ומצב ד"ויחי יעקב (כאו"א מישראל שנקרא בשמו של יעקב⁴⁸) .. שבע עשרה שנה, חיים טובים (י"ז שנה בגימטריא טוב) לאמיתותם, ברוחניות נחיים שחדורים בתורה, "תורת חיים"⁴⁹, ומצוותי עליהם נאמר⁵⁰ "וחי בהם", ו"אין טוב אלא תורה"⁵¹ ובגשמיות גם יחד.

אמנם, גם כשנמצאים במעמד ומצב ד"ויחי יעקב, חיים אמיתיים, ועד לאופן שלמעלה ממדידה והגבלה, "מאד" – הרי, כל זמן שנמצאים "בארץ מצרים", חסר העניין הכי עיקרי שאלי משתוקקים כל בני – להיות במעמד ומצב ד"בנים הסמוכים על שולחן אביהם", שלכן, גם כשיש להם כל המצטרך להם ברוחניות ובגשמיות, במה נחשב זה בערך לצער הגלות, "בנים⁵² שגלו מעל שולחן אביהם?...!"

לפרש"י עה"פ) – ד"ל הפירוש בזה שכלכל גם את אביו ואת אחיו וכל בית אביו (הגדולים*) "לפי הטף***", ע"ז שנתן להם יותר מכפי המצטרך להם*** (כמו שנתנים ל"טף" יותר משיעור אכילתם) – למעלה ממדידה והגבלה. (48) וראה אגה"ק ס"ז: "נשמתו (של יעקב) .. כלולה מכל הנשמות שבישראל מעולם ועד עולם". (49) ברכת "שים שלום" שבסוף תפילת העמידה. וכמ"ש "כי הוא חיים" (האיונו לב, מז). (50) אחרי יח, ה. (51) אבות פ"ו, ג. (52) ברכות ג, סע"א.

(* משא"כ בנוגע לקטנים – כיון שדרכם לפרך, בהכרח ליתן להם יותר משיעור אכילתם (כדי שגם לאחרי הפירור ישאר להם כדי שיעור אכילה), ואין בזה חידוש (כל כד).)

(** ועפ"ז יומתק לשון רש"י "לפי הטף, לפי הצריך לכל בני ביתם". ולא "לפי הצריך גם עבור הטף" – אלא שנתן "לכל בני ביתם" (לא רק לה"טף") "לפי (שיעור הנתינה ל)הטף". (***) משא"כ להמצרים – י"הי' לכם לזרע השדה ולאכלכם ולאשר בבתיכם ולאכול לטפכם" (פרשתנו מז, כד) – "לטפכם" כפי השיעור שלהם (שרגילים לפרך). ו"לאכלכם ולאשר בבתיכם" כפי השיעור שלהם (ולכן מפרט הכתוב "ולטפכם" בפ"נ, ואינו כוללם ב"אשר בבתיכם").

בארץ מצרים שבע עשרה שנה", שבארץ מצרים חי יעקב "מבחר שנותיו"³⁸, "שבע עשרה שנה" בגימטריא טוב³⁹, ועד שבגלל זה נחשב "כאילו כל ימיו בטובה"⁴⁰.

ונקודת הענין – שגם כאשר בני נמצאים בארץ מצרים, בזמן ומצב הגלות ש"כל המלכיות (גלויות) נקראו ע"ש מצרים"⁴¹, אומר פרעה, ה"מושל בכיפה", ש"טוב כל ארץ מצרים לכס הוא", וע"פ הציווי שלו נותנים לבני "אחזקה בארץ מצרים במיטב הארץ", ובאופן ד"וישב ישראל (ישיבה אמיתית – בשלוה)⁴² בארץ מצרים בארץ גושן", ולא עוד אלא ש"ויאחזו בה", "לשון אחזקה"⁴³, ואולי י"ל גם "לשון אחיזה"⁴⁴ [ושניהם אמת – שה"אחיזה" היא בתוקף של "אחזקה"⁴⁵], ועד ש"ויפרו וירבו מאד"⁴⁶, ש"מאד" מורה על מעמד ומצב שלמעלה ממדידה והגבלה⁴⁷ – שאז נעשה גם בארץ

שום ריוח ככל הפסוקים והתיבות" (פי מהר"ו בב"ר ר"א וגו"א בפרש"י). וראה לקמן הערה 88. (38) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהור"צ ח"ה ע' שענ. הועתק ב"היום יום" יח טבת. (39) לקוטי תורה וספר הליקוטים להאר"ל ר"פ ויחי. (40) תרבא"ר פ"ה. ל"ש ויצא רמו ק"ו. אור החיים ר"פ ויחי. (41) ב"ר פט"ז, ד. (42) פרש"י וישב לו, ב. וראה שיחת ש"פ וישב שנה זו ס"ט.

(43) פרש"י עה"פ. (44) מדרש תרשא פי"ז. וכ"ה ("אחזקה") בכמה דפוסים רש"י. וראה בארוכה לקושי חט"ו ע' 405 ואילך. (45) ע"ד וברוגמת המעלה ד"שרה אחזקה" לגבי "שרה מקנה". (46) ויש לומר, שתיבת "מאד" קאי (לא רק על התיבות "ויפרו וירבו", אלא) גם על פרטי הענינים שלפניו.

(47) ויש לומר, שענין זה מרומז גם במ"ש לפנ"ו (מז, יב) "ויכלכל יוסף את אביו ואת אחיו ואת כל בית אביו לחם לפי הטף", שכיון שדרכם לפרך צריך ליתן להם יותר משיעור אכילתם (לקח טוב עה"פ (וראה פסחים י"ד, ב). ר"אם ושפ"ה

בהפטורה⁵⁹ "הנה אני לוקח את עץ יוסף גוי ונתתי אותם עליו את עץ יהודה גוי ועבדי דוד מלך עליהם", כיון שתתגלה מעלת הדומם והארץ מצד שרשם – שבמחשבה ארץ קדמה לשמים, "סוף"⁶⁰ מעשה במחשבה תחלה"⁶¹.

וענינם בעבודת האדם – שהחילוק⁶² בין יוסף ויהודה הוא ע"ד ובדוגמת החילוק שבין תלמוד (יוסף) ומעשה (יהודה), שבזמן הזה "תלמוד גדול"⁶³ ("ויגש אליו יהודה", שיוסף הוא למעלה מיהודה), ולעתיד לבוא יהי "מעשה גדול"⁶⁴ (שיהודה יתעלה להיות למעלה מיוסף).

ומעלת המעשה לגבי תלמוד, מעלת הארץ (עולם העשי) לגבי שמים (עולמות הרוחניים) – מעלת יהודה על יוסף שתתגלה לעתיד לבוא – מרומזת בפסוק⁶⁵ "בראתיו יצרתיו אף עשיתיו"⁶⁶:

בראתיו יצרתיו עשיתיו – הם ג' עולמות ב"ע. ודוגמתם באדם – ג' לבושי הנפש, מחשבה דיבור (תלמוד) ומעשה.

(59) יחזקאל לו, יט. שם, כד.

(60) ע"פ פיוט "לכה דודי".

(61) ועד"ז בנוגע לסמיכת גאולה לתפלה – שמהלשון סמיכת גאולה לתפלה (ולא תפלה לגאולה), שתפלה היא במקומה וגאולה נסמכת (נגשת) לתפלה, משמע, שהעיקר הו"ע התפלה (יהודה) – ראה קונטרס ה' טבת שנה זו ס"ב.

(62) ראה אוה"ת ריש פרשתנו. ד"ה ויגש בסה"מ תרל"ד ע' פו ואילך. תרע"ח ע' קיט ואילך. סה"מ תרכ"ד תרנ"ד שבהערה 57.

(63) קידושין מ, ב. הל' ת"ת לאדה"ז פ"ד ס"ג.

(64) מאמרים בהערה 62. מאמרי אדה"ז תקס"ז ע' שיו. וראה לקו"ש חכ"ה ע' 263 ואילך.

(65) ישעי' מג, ז.

(66) בהבא לקמן – ראה לקו"ת ר"פ בלק (סז),

א ואילך. תו"א מגלת אסתר צה, סע"ב ואילך.

סה"מ תר"ן ע' רעט ואילך. תרנ"ח ע' ריב. הש"ת ע' 122.

סה"מ קונטרסים ח"א רמא, א ואילך.

ולכן, מפרשת ויחי, "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", באים לפרשת (וספר) שמות שקשורה עם ענין הגאולה (ספר הגאולה⁵³), "ואלה שמות בני ישראל", "על שם גאולת ישראל נזכרו כאן"⁵⁴, "ראובן ושמעון נחתין ראובן ושמעון סלקין"⁵⁵.

ויש לומר, שהתוכן דפרשת ויגש (שגם בזמן ומצב הגלות נעשה יהודי בעה"ב על כל העולם) שייך ונוגע (לא רק לזמן ומצב הגלות, שגם בארץ מצרים יהי מעמד ומצב ד"ויחי יעקב" לאמיתתו, אלא) גם להגאולה⁵⁶, היינו, שהמעמד ומצב ד"וישב ישראל בארץ מצרים גוי ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד", "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", הוא גם (ובעיקר) הכנה להגאולה, כדלקמן.

ה. ויובן בהקדם המבואר בדרושי חסידות⁵⁷ בענין "ויגש אליו יהודה", שהחילוק שבין יוסף ליהודה הוא ע"ד החילוק שבין צומח (יוסף) לדומם (יהודה), שמים (יוסף) וארץ (יהודה), ולכן "ויגש אליו יהודה", שיהודה (דומם, ארץ) נגש ליוסף (צומח, שמים), בהתאם לסדר בזמן הזה שצומח הוא למעלה מדומם, שמים קדמו לארץ⁵⁸; אבל לעתיד לבוא יתעלה יהודה להיות למעלה מבחי' יוסף (כמ"ש

(53) רמב"ן ס"פ פקודי.

(54) שמו"ר פ"א, ה.

(55) ויק"ר פ"ב, ה.

(56) שאז יהי שלימות הענין ד"ויגש אליו יהודה". כמ"ש בהפטורה "הנה אני לוקח את עץ יוסף גוי ושבטי ישראל חבריו ונתתי אותם עליו את עץ יהודה ועשיתים לעץ אחד .. ומלך אחד יהי לכולם למלך .. ודוד עבדי נשיא להם לעולם" (יחזקאל לו, יט ואילך).

(57) תו"א תר"ח ריש פרשתנו. מאמרי אדה"ז

תקס"ח ח"א ע' קמב ואילך. ד"ה ענין הגשת יהודה

ליוסף בסה"מ תרכ"ט ע' יח ואילך. ד"ה ויגש

בסה"מ תרמ"ד ע' ריב ואילך.

(58) חגיגה יב, א.

– כפי שמבאר רבינו הזקן⁷⁰ ש"תכלית השתלשלות העולמות .. אינו בשביל עולמות העליונים .. אלא התכלית הוא עוה"ז התחתון, שכן עלה ברצונו ית' להיות נחת רוח לפניו ית' כד אתכפיא ס"א ואתהפך חשוכא לנהורא, שיאיר אור ה' .. במקום החושך והס"א של כל עוה"ז כולו ביתר שאת ויתר עז ויתרון אור מן החושך מהארתו בעולמות העליונים", "נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים"⁷¹.

ו. וענין זה מודגש גם בכללות ענין הגלות:

בזמן הגלות ניתוסף עוד יותר בהירידה למטה שבעולם העשי' – "עוה"ז הגשמי והחומרי ממש .. התחתון במדרגה שאין תחתון למטה ממנו בענין הסתר אורו ית' וחושך כפול ומכופל"⁷² – כיון ש"הסתר אורו ית' וחושך כפול ומכופל" הולך ומתגבר עוד יותר.

ולאידך, הולך וניתוסף עוד יותר בשלימות כוונת הבריאה שנתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים, בתחתון שאין תחתון למטה ממנו, שנעשה בעיקר ע"י "מעשינו ועבודתינו כל זמן משך הגלות"⁷³.

ובסגנון דלעיל – שבענין הגלות מודגשים ב' הקצוות ד"אף עשיתיו", ההפסק שמורה על גודל הירידה למטה, והריבוי דבחי' הרביעית:

איתא במדרש⁷⁴ "לקו באף, דכתיב⁷⁵ אף אני אלך עמם בקרי, ומתנחמין באף, דכתיב⁷⁶ ואף גם זאת בהיותם בארץ

וכיון שעולם העשי' הוא (לא רק למטה במדרגה, אלא גם) שלא בערך לעולם הבריאה והיצירה, שהם בערך זל"ז, משא"כ עולם העשי' שנראה לנפרד לגמרי, כמו במחשבה דיבור ומעשה, שהמעשה הוא (לא רק למטה במדרגה, אלא גם) שלא בערך למחשבה ודיבור, שהם בערך ושייכים זל"ז, משא"כ המעשה הוא לבוש הנפרד – לכן נאמר "בראתיו יצרתיו אף עשיתיו", "אף הפסיק הענין", שההפסק מורה על ריחוק הערך דעשי' לגבי יצירה ובריאה, ודמעשה לגבי דיבור ומחשבה. וכמרומז גם בצירוף דאות ה"א, שג' הקוין שבה רומזים לג' עולמות ביי"ע, ולג' הלבושים דמחשבה דיבור ומעשה – שקו השמאלי דאות ה"א, שרומז על עולם העשי', כח המעשה, נפסק מב' הקוין (העליון והימני) שרומזים על בריאה ויצירה, מחשבה ודיבור.

ולאידך – "אף" הוא לשון ריבוי (כפשטות הכתוב), "לרבות עוד דבר שאינו מפורש כאן והוא .. גבוה ונעלה מהם", היינו, שב"אף (עשיתיו)" נרמזת בחי' רביעית היותר נעלית⁷⁷ (גם מ"בראתיו יצרתיו") שנמשכת ומתגלה בעולם העשי' ("אף עשיתיו", שריבוי זה נסמך לעשיתיו) דוקא⁷⁸, כיון שבריאת כל סדר ההשתלשלות היא בשביל עולם העשי', ובעולם העשי' גופא בשביל העבודה במעשה בנפשו⁷⁹

(67) ועפ"ז יש לומר שההפסק ("אף הפסיק הענין") מורה על ריחוק הערך למעלותא – שבעולם העשי' נמשכת ומתגלה בחי' נעלית יותר שלא בערך להגילויים שבעולם היצירה והבריאה.

(68) ודוגמתו בצירוף דאות ה"א – שדוקא ע"י הקו השמאלי הקצר נפסק מב' הקוין שלמעלה ממנו נעשה תמונת אות ה', ולא עוד אלא שנעשה מאות ד', מלשון דלות, אות ה', שמורה על הקב"ה (סה"מ קונטרסים שם רמא, סע"ב ואילך).

(69) ועד שהתכלית דמחשבה ודיבור היא בשביל המעשה בפועל (סה"מ קונטרסים שם רמב, סע"א ואילך).

(70) תניא פל"ו.

(71) תניא שם. ע"פ תנחומא נשא טז. ועוד.

(72) תניא שם.

(73) תניא רפל"ז.

(74) איכ"ר פ"א, נו.

(75) בחוקותי כו, מא.

(76) שם, מד.

נעשה יהודי בעה"ב על העולם, "אדוני הארץ"⁸², ופועל שפרעה (המושל בכיפה)⁸³ אומר ש"טוב כל ארץ מצרים לכם הוא", ובנוי מקבלים "אחוזה במיטב הארץ", ובאופן ד"ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד", "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" (בגימטריא טוב, מבוחר שנותיו), כך, שמלבד העובדה שנמצאים בארץ מצרים (גלו מעל שולחן אביהם) לא חסר להם דבר – במצב כזה מודגשת מעין ודוגמת הפיכת הגלות בזמן הגלות עצמו.

ולכן מצב זה בזמן הגלות מהווה הכנה להפיכת הגלות ע"י הגאולה האמיתית והשלימה – שאז יראו בפועל ובגלוי שכל מיצר הגלות⁸⁴, "אף" לגריעותא, אינו אלא בשביל שיתוסף המרחב דהגאולה, כמ"ש⁸⁵ "מן המיצר קראתי י"ה (ועי"ז דוקא) ענני במרחב י"ה", "אף" למעליותא, הריבוי דבחי' הרביעית, שעוה"ז התחתון נעשה דירה לו ית', דירה שמרחיבה⁸⁶ (כביכול) דעתו של אדם⁸⁷ (העליון).

אויביהם וגו'". וההסברה כזה⁷⁷ – ש"תיבת אף בעצמו הוא לא טוב ("אף" לגריעותא), שהוא בחי' סט"א, ג'⁷⁸ פתחו באף כו", ולאידך, "אף .. הוא המרבה בחי' הרביעית היותר נעלה .. ע"י שמבררים את בחי' האף שבעשי", היינו, שע"י הבריור דאתכפיא ס"א ואתהפכא חשוכא לנהורא נעשה הגילוי דבחי' הרביעית ("אף" למעליותא).

וענינו בעבודת האדם⁷⁷ – כמ"ש⁷⁹ "אף חכמתי עמדה לי", "תורה שלמדתי באף נתקיימה בי"⁸⁰, "שלא יתקיים מן החכמה אלא מה שתלמוד בטורח עמל כו"⁸¹, ש"ע"י העול שמייגע את עצמו מברר נפש הבהמית" – שבוזה מודגשת מעלת המעשה (מלשון כפי') שבלימוד התורה עצמו.

ז. עפ"ז יש לבאר האמור לעיל (ס"ד) שהמעמד ומצב ד"וישב ישראל בארץ מצרים גו' ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד", "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", הוא הכנה להגאולה:

בגלות באופן של שעבוד ועד לקושי השעבוד – מודגש בעיקר תוקף ההתקשרות דבנ"י להקב"ה, שלמרות הקושי דשעבוד הגלות, עומדים בכל התוקף על קיום התומ"צ בשלימות.

הפיכת חושך הגלות (שווהי תכלית הכוונה דהגלות – לאתהפכא חשוכא לנהורא, שהגלות עצמו יהפך לגאולה) מודגשת (בעיקר) במעמד ומצב של גלות ככפרשת ויגש – שגם בזמן הגלות

(77) לקו"ת בלק סט, ד.

(78) כ"ה בלקו"ת שם – ע"פ מדרש אגדה (באבער) ובמדרש לקח טוב בראשית א, ג. ובב"ר פ"ט, ב: ארבעה.

(79) קהלת ב, ט.

(80) כ"ה בלקו"ת שם. ובקה"ר עה"פ שם בשינוי לשון קצת. וראה גם רמב"ם הל' ת"ת פ"ג ה"ב.

(81) פירוש המשניות להרמב"ם אבות ספ"ה.

(82) וההתחלה בזה – כש"יוסף הורד מצרימה" (וישב לט, א), כדאיתא במדרש (ב"ר פפ"ו, ב) "יוסף הורד מצרימה, כבשונו, המד"א וירד מים עד ים .. כי הוא רודה בכל עבר הנהר" (נתבאר בארוכה בלקו"ת ש"חכ"ה ע' 194 ואילך).

(83) ועד"ז ה"מושל בכיפה" שבכל דור – שלא נעשה "מושל בכיפה" אלא בזכותם של ישראל שנמצאים במלכותו, כמאוד"ל "כל אומה ולשון ששלטה על ישראל שולטה מסוף העולם ועד סופו בשביל כבודן של ישראל" (מכילא בשלח יד, ה), "כל מלכין דעלמא לא אתלקפו בשולטניהון אלא בגיניהון דישראל .. דכד ישראל בגלותהון מיד מתתקפי על כל דשאר עמין דעלמא" (זח"ב ו, א).

(84) המיצר שבעצם העובדה ש"גלו מעל שולחן אביהם" (שאין לך מיצר גדול מזה), ותו לא מיד.

(85) תהלים קיח, ה.

(86) ולהעיר, ש"דירה" היא בהרחבה גדולה יחס למדת האדם (יותר מלבוש ועד שלא בערך), ופועלת הרחבה אמיתית בהאדם (ועד"ז בנוגע לאדם העליון כביכול).

(87) ברכות נו, ב.

בחיים אף⁹¹ הוא בחיים, ועד ש"אשתכח בכולהו עלמין (גם בזה העולם המעשה) יתיר מבחיהו"⁹², ובפרט לאחרי השלימות דארבעים שנה, ש"נתן לכם לב לדעת ועינים לראות ואזנים לשמוע"⁹³,

ובמיוחד בשנת "נסים" (תש"נ) ושנת "נפלאות אראנו" (נ"א) – כפי שראינו במוחש הנסים והנפלאות בתקופה האחרונה, כולל ובמיוחד בנוגע להיחס דמלכות המדינה ההיא ("מעצמת-על") לאפשר ולעזור ולסייע לבני" להיות במעמד ומצב של הרחבה, לצאת מן המיצר אל המרחב, באופן שגם בארץ מצרים (ברגעי הגלות האחרונים) יהי אצלם מעמד ומצב ד"ויחי יעקב",

וכל זה – מפני שעומדים בסמיכות ממש להגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, ובלשונו של דוד מלכא משיחא, "נעים זמירות ישראל", במזמור פ"ט⁹⁴: "כרתי ברית לבחירי נשבעתי

ח. ויש לומר, שזהו גם מהטעמים לכך שהמעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים" (שגם בזמן הגלות נעשה יהודי בעה"ב על העולם, "אדוני הארץ", ולכן מקבל עזר וסיוע ממלכות המדינה באופן ש"טוב כל ארץ מצרים לכם הוא") מודגש ביותר בדורנו זה:

כיון שדורנו זה הוא דור האחרון של הגלות ודור הראשון של הגאולה, מודגשת בו ההכנה להפיכת הגלות ע"י "טעימה" מעין זה בזמן הגלות – שבסמיכות לסוף הגלות נעשה מעמד ומצב ד"ויחי יעקב בארץ מצרים"⁸⁸, והולך וניתוסף ככל שמתקרבים יותר להפיכת הגלות בגאולה האמיתית והשלימה.

ובפרטיות יותר – בשייכות ליוסף שבדורנו, כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו – כש"יוסף הורד מצרימה" לחצי כדור התחתון, במלכות של חסד (היפך המעמד ומצב של רדיפות כו' מצד מלכות המדינה ההיא בימים ההם),

וביתר שאת וביתר עוז לאחרית הסתלקותו – שגם אז נשאר המעמד ומצב ד"ויחי יעקב", כמארז"ל⁸⁹ "יעקב⁹⁰ אבינו לא מת .. מה זרעו

ולהעיר, שמדתו של יוסף יסוד שנקרא חי (אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' קטו. ועוד).

91) "אף" דייקא – שמורה על ב' הקצוות: "אף" לגריעותא – היידיה שבענין ההסתלקות (שהיא "כשריפת בית אלקינו" (ר"ה יח, ב)), וביחד עם זה, "אף" למעלותא – שניתוסף עוד יותר ע"י ש"זרעו בחיים", "יתיר מבחיהו".

92) זהו ח"ג עא, ב. אגה"ק סימן זך וביאורו. וראה גם לקו"ש חכ"ה ע' 481.

93) תבוא כט, ג ובפרש"י. ע"ז ה, ב.
94) להעיר, שבחלוקה דק"נ מזמורי תהלים מט"ו* פעמים עשר (כידוע שבזמנים ומצבים מסוימים היו מוסיפים באמירת עשרה מזמורי תהלים**), שייך מזמור פ"ט לעשר המזמורים שהתחלתם במזמור פ"א (וסיימם במזמור צ') – אותיות "אף", אבל, בסדר ה'פוד, שמורה על הפיכת ה"אף" לגריעותא ל"אף" למעלותא*** (פ"א –

(* ואולי"ל כנגד ט"ו שירי המעלות שבספר תהלים. **) לא (רק) במצב של מיצר, רחמנא ליצילן, ולא תקום כו'. אלא (גם) ובעיקר בתור נתינת שבח והודאה להקב"ה.

***) ואולי י"ל ולהעיר, שבמזמור פ"ט מופיעה תיבת "אף" ה' פעמים, ידש לומר, שרומו על הפיכת

88) ועפ"ז יש לבאר הסתיימה דפרשת ויחי ("פרשה זו סתומה .. שביקש יעקב לגלות את הקץ ונסתם ממנו" (כ"ר ופרש"י שם)) למעליותא – שהסמיכות ד"ויחי יעקב בארץ מצרים" ל"וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גושן ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד" (ללא הפסק כלל בין פרשה לפרשה), מדישה יותר תוקף הענין דטעימת מעין הפיכת הגלות בסוף זמן הגלות.

ובעומק יותר: אף שנסתם הקץ, מ"מ, נרמז שבסוף הגלות (בסמיכות להקץ) יהי מעמד ומצב ד"וישב ישראל גו' ויאחזו בה ויפרו וירבו מאד ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה", מעין הפיכת הגלות שבהקץ.

89) תענית ה, ב. וראה גם שיחת ה' טבת תשמ"ז סי"א ואילך.

90) ועד"ז "אלה תולדות יעקב – יוסף". ובלשונו הכתוב (פרשתנו מה, כו) – "עוד יוסף חי".

והולך"¹⁰⁴, ולא רק בנוגע לעצמו ובני ביתו, אלא גם "על פתח ביתו מבחוץ"¹⁰³, להאיר החושך שמבחוץ, ו"עד דכליא רגלא דתרמודאי בשוקא"¹⁰³, שמבטלים לגמרי ("כליא") גם הדרגא הכי תחתונה ("רגלא") דמרידה ("תרמודאי" אותיות מורדת¹⁰⁵) בהקב"ה שהיתה בשוק, ויתירה מזה, ש"רגלא דתרמודאי בשוקא" (תחתון שאין תחתון למטה ממנו) מתהפכת להיות במעמד ומצב של כלות הנפש ("כליא" מלשון "כלתה נפשי") להקב"ה¹⁰⁶ – הפיכת החושך, כמ"ש "והוי יגי חשכי"¹⁰⁷, עד ש"לילה כיום יאיר"¹⁰⁸.

ענינו של חודש טבת – "ירה שהגוף נהנה מן הגוף"¹⁰⁹, שרומז¹¹⁰ על ההנאה דהגוף כביכול שלמעלה, יש האמיתי, מהגוף שלמטה, יש הנברא, היינו, שחודש טבת מורה על שלימות דבירור התחתון¹¹¹, שיש הנברא, תחתון שאין תחתון למטה ממנו, נעשה חד ממש עם יש האמיתי¹¹², שעי"ז נשלמת התאווה (נהנה) להיות לו ית' דירה בתחתונים.

(104) ובאופן ד"פעולה נמשכת" ועד ל"מעלין בקודש" גם לאחר ימי חנוכה, ואורכה, לאחר ימי חנוכה מודגש יותר הצורך (ובמילא גם הנתנית-כח) בעבודה ד"מוסיף והולך" – הוספה בעבודת האדם כדי להשלים גם הנתנית-כח שמצד ימי חנוכה (ימין וזכאין) ונרות חנוכה.

(105) עמק המלך שער קרית ארבע ר"פ קיא. קהלת יעקב ערך תרמוד. דרושים שבהערה 101.

(106) ראה ד"ה הניל תר"ל, תרנ"ד, תשל"ח.

(107) שמואל-ב כב, כט. תו"א לד, א. מא, א. שם, ג. ועוד.

(108) תהלים קלט, יב. קונטרס משיחת ש"פ מקץ, זאת חנוכה, תשמ"ז.

(109) מגילה יא, א.

(110) לקו"ש תט"ז ע' 382 ואילך.

(111) וקשור גם עם בירור והפיכת הגלות – שמהפכים הענין ד"סמך מלך בבל אל ירושלים והביאה במצור" (התחלת הגלות בעשרה בטבת) לסמיכה למעלותא, "סומך נופלים" (ראה בארוכה לקו"ש ח"כ ע' 518 ואילך. חכ"ע 269).

(112) ראה ביאורו"ז בשלח כג, ג.

לדוד עבדי"⁹⁵ "מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו"⁹⁶, ועד לסיום וחותם המזמור: "ברוך ה' לעולם אמן ואמן", "ראה .. ביאת המשיח, על כן נתן תודות לשם"⁹⁷.

ט. ויש לקשר זה עם תוכן הזמן שבו קורין בתורה פרשת ויגש והתחלת פרשת ויחי⁹⁸ – יום השבת שלאחרי חנוכה שבו נעשה השלימות ("ויכולו"⁹⁹) דחנוכה¹⁰⁰, שהוא לעולם בחודש טבת, ובשנה זו חל ביום ה' טבת:

ענינו של חנוכה (ששלימותו ביום הש"ק זה) – שגם כשנמצאים במעמד ומצב דחושך הגלות, "משתשקע החמה"¹⁰¹, מדליק כאו"א מישראל "נר מצוה ותורה אור"¹⁰² באופן ד"מוסיף¹⁰³

ר"ת פלאות אראנו****, שעיך ההדגשה הוא על הגילוי לעיני בשר – "אראנו" – בטוב הנראה והנגלה.

(95) פסוק ד.

(96) פסוק כא.

(97) רב"ע עה"פ.

(98) ראה של"ה חלק תושב"כ ר"פ וישב: "המועדים של כל השנה .. יש שייכות לאותן הפרשיות שחלות בהן". ובלשון רבינו הזקן – "לחיות עם הזמן", הפרשה בתורה שקורין בזמן זה ("היום יום" ב' שחוק).

(99) בראשית ב, א. אוה"ע ת"פ (כרך א' מב, ב ואילך. כרך ג' תקח א, ואילך).

(100) ובשנים (שיום ראשון ואחרון דחנוכה הם ביום השבת) – שבת הב' דחנוכה, "זאת חנוכה".

(101) שבת כא, ב. וראה ד"ה מצוה משתשקע החמה באוה"ע חנוכה (בראשית כרך ה) תתקמ, ב ואילך. ד"ה הניל תר"ל. תרנ"ד. תשל"ח (סה"מ מלוקט ח"ב ע' כה ואילך).

(102) משלי ו, כג.

(103) שבת שם.

ה"אף" גדלות פרעה (שורש כל הגליות), "חמישית לפרעה" (פרשתנו מ, כד) דלעו"ז. ל"אף" דקדושה (ראה לקו"ש שה"ש כד, ריש ע' ד. ועוד), "חמישית לפרעה" דקדושה, ד"אתפריעו ואתגליין מיני כל נהורין" (ח"א רי, א).

**** כהר"ת דחשנה – היתש"א – ה"ה תהא שנת נפלאות אראנו".

בדרושי חסידות דפרשת ויגש¹¹⁸.

ולכן, בעמדנו ביום הש"ק פרשת ויגש שבו נעשית השלימות דחנוכה, יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז ב"מעשינו ועבודתינו" בענינים שהם מעין ודוגמא והכנה לבנית בית המקדש השלישי – ע"י בנין בתים חדשים (והוספה וחיווק הבתים הקיימים כבר) בתים בכל ג' הקוין דתורה תפלה וגמ"ח, בית תורה¹¹⁹, בית תפלה ובית גמילות-חסדים, "בית גדול", "שמגדלין בו תורה ומגדלין בו תפלה"¹²⁰ ומגדלין בו גמ"ח, "מקדש מעט"¹²¹, הן בנוגע לבתים ציבוריים, והן בנוגע לבתים פרטיים דכאו"א מישראל, האנשים והנשים וגם הטף¹²² (בחדרם הפרטי), שנעשים בית תורה תפלה וגמ"ח, ע"ז שהתורה ותפלה וגמ"ח שנעשים "בבית" זה חודרים וממלאים כל הבית כולו, שכל מציאותו נעשית בית תורה תפלה וגמ"ח.

ובלשון הידוע: "בית מלא ספרים"¹²³, היינו, שנוסף לכך שיש בבית ספרי קודש (נוסף על סידור – תפלה, וחומש – תורה) וכו"כ ספרים, ועד לריבוי גדול, נעשה הבית כולו (לא רק החדר שבו נמצאים הספרים) חדר בתוכנם של הספרים, ועד שמציאותו של

וענינו של ה' טבת – שבחודש טבת גופא שתוכנו בירור התחתון מודגש ענינה של אות ה', שציוורה (ג' קוין, וקו השמאלי נפסק הקו העליון והימני) רומז על מעלת המעשה שבעולם העשי, שעי"ז נעשה בירור התחתון בשלימות¹¹³ (כנ"ל ס"ה).

ומזה מובן שתוכנו של הזמן (שבת) שלאחרי ימי חנוכה, חודש טבת, וה' טבת) שייך לתוכנה של פרשת ויגש שקורין בזמן זה – הפיכת הגלות, שעי"ז נעשה הבירור דתחתון שאין תחתון למטה ממנו בתכלית השלימות.

י. וענין עיקרי בנוגע למעשה בפועל – "לא המדרש (תלמוד) עיקר אלא המעשה"¹¹⁴, כמודגש ביותר בסמיכות להגאולה שאז יהי "מעשה גדול":

מהענינים העיקריים דגאולה האמיתית והשלימה – בנין ביהמ"ק השלישי (למעלה מהמשכן, מבית ראשון ומבית שני), "מקדש¹¹⁵ אדני כוננו ידיך"¹¹⁶. ובהדגשה יתירה ביום הש"ק זה – הן מצד השלימות דחנוכה שקשור עם חנוכת ביהמ"ק¹¹⁷, והן מצד פרשת ויגש שבה מודגש מעלת הדומם (יהודה) לגבי צומח (יוסף), שזוהי גם מעלת בית המקדש שנעשה מאבנים (דומם) לגבי המשכן שנעשה (שטים) ארזים (צומח), כמבואר בארוכה

118 דרושים שבהערה 57. וראה גם קונטרס משיחות ש"פ ויגש תשמ"ז ס"ד.

119 כלומר: גם בנוגע ל"תורה" ("תלמוד") מודגשת מעלת ה"מעשה" ("גדול תלמוד שמביא לידי מעשה", ועד ל"מעשה גדול" – שחודר ונמשך במציאות ה"בית".

120 מלכים"ב כה, ט. מגילה כז, א.

121 מגילה כט, א.

122 ואדרבה – בפעולת הטף יש מעלה גדולה יותר, ומהם נמשך גם להגדולים – ע"ד האמור לעיל (הערה 47) בפירוש הכתוב "לחם לפי הטף", ודוגמתו ב"לחמה של תורה".

123 נתחומא ופרשי" ר"פ קרח. – ואף שבבית צ"ל כלים וכו' – הוא ע"ד מרז"ל דפטור (אף) על הכלי (שבת צג, ס"ב). וראה לקו"ת מטות פכ, ג.

113 ומגלגלין זכות ליום זכאי – שבים זה ה' פס"ד דמלכות המחיינה ש"דין נצח" (ראה הערה שבהתהלת השיחה. לקמן ס"ו), כמודגש בתוכנה של פרשת ויגש, כנ"ל בארוכה.

114 אבות פ"א מ"ז.

115 בשלה טו, יז.

116 להעיר שב"כתנו ידיך" מודגש ביותר בענין המעשה: "כתנו" – לא רק עשי סתם וכוננו סתם, אלא גם "כתנו", עשי מתוקנת ושלימה, "ידיך" – לא רק ביד אחת, אלא בשתי ידים.

117 שבלי הלקט סימן קעד.

– שאלה מבני שזכו לעסוק בזה עד עתה ימשיכו וישלימו ההתעסקות בזה בהצלחה רבה ומפלגה, כולל גם בנוגע להעזר והסיוע דמלכות המדינה כו', והעיקר – "מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל"¹²⁹ – שהקב"ה בעצמו יקיים הציווי ד"המתחיל במצוה אומרים לו גמור", מתוך מנוחה, שמחה וטוב לבב, ובתכלית השלימות].

ויה"ר – והוא העיקר – שההחלטה הטובה בהוספת בתי תורה תפלה וגמ"ח בכל מקום ומקום תמהר ותזרו ותביא תיכף ומיד את הבנין דבית תורה תפלה וגמ"ח העיקרי והכללי – בנין ביהמ"ק השלישי, ש"בנוי ומשוכלל הוא יגלה ויבוא מן השמים"¹³⁰ ביום הש"ק פרשת ויגש, ולפני הקריאה בפרשת ויחי בתפלת מנחה, כך, שעוד לפני ההמשך ד"ויחי יעקב בארץ מצרים גו", יהי הענין ד"ויחי" בתכלית השלימות – חיים נצחיים דכל בניי (ו"הקיצו ורננו שוכני עפר"¹³¹, ובראשם – יעקב אבינו, ו"אלה תולדות יעקב יוסף"¹³², ויוסף שבדורנו, וכל הצדיקים קדושי עליון), בארצנו הקדושה, ובלשון הכתוב בהפטורה¹³³: "וישבו על הארץ אשר נתתי לעבדי ליעקב אשר ישבו בה אבותיכם וישבו עלי" המה ובניהם ובני בניהם עד עולם ורוד עבדי נשיא להם לעולם".

הבית כולו היא – "בית מלא ספרים"¹²⁴.

ןייש לקשר זה עם יום ה' טבת – שנקבע ליום סגולה ועת רצון בקשר ובשייכות ל"בית מלא ספרים"¹²⁵. ויה"ר שיתוסף בזה עוד יותר עד לגמר ושלמות הענין ד"בית מלא ספרים" – שכל ספרי וכתבי רבותינו נשיאינו יחזרו להבית שלהם, ובלשון הכתוב¹²⁶ "ושבתי בשלום אל בית אבי"¹²⁷. ו"המתחיל במצוה אומרים לו גמור"¹²⁸

(124) יש לומר יתירה מזה – שפועל גם מחוץ להבית, כמו מנוחה (ששייכת ל"בית מלא ספרים" כמובן מטענת קורח (ש"פיקח היי") שבית מלא ספרים פטור ממנוחה) שפועלת השמירה (כולל גם בירור חיכוך) גם מחוץ לבית – ה' ישמר צאתך ובואך גו"¹²⁹ (זח"ג רטג, ב).
(125) ראה בארוכה סה"ש תשמ"ח ח"א ע' 183 ואילך.

(126) ויצא כה, כא.
(127) ובוה מודגש גם הענין ד"ויאחזו בה", "לשון אחזה" (ירושל).
(128) ראה תנחומא עקב ו. פרש"י עקב ח, א. ירושלמי פסחים פ"י ה"ה.

(* ולהעיר מזה"ב קסד, א: "בי מקדשא .. נטירו דילי" .. בקב"ה (דלא כ"נטירו דמשכנא" שהיא ע"י נער) דכתיב אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר .. אתון קדישי עליונין .. נטירו דלכון כנטירו דבי מקדשא קב"ה בלחודי, דכתיב אם ה' לא ישמר עיר שוא שקד שומר, דהא בכל זמנא דצדיקא אזלי בארחי קב"ה נטיר לון תדיר דכתיב ה' ישמר צאתך ובואך" – שענין זה קשור עם לימוד התורה [כמובן מהתחלת הענין (קסג, סע"ב): "השתא דאתון לארזיכו ואנא לארזי אתפרש מנייכו במילי דאורייתא, פתח ואמר .. אם ה' לא ישמר עיר גו", שענין פעל שתהי אצלם "נטירו דמקדשא" (וראה לקוטי לוי"צ לח"ב ע' קיג ואילך)]. היינו, שענין לימוד התורה (תוכן הענין ד"בית מלא ספרים") נעשית השמירה באופן ד"ה' ישמר צאתך ובואך גו", כמו במנוחה.

(129) תהלים קמו, יט. שמור"ר פ"ל, ט.

(130) פרש"י ותוס' סוכה מא, א.

(131) ישע"י כו, יט.

(132) יושב לו, ב.

(133) יחזקאל לו, כה.